

הרב יוסף-צבי רימון / אלון שבות, גוש עציון

תפילה לבטלה?

על העוצמות המדהימות שנתגלו באירועי הגירוש מגוש קטיף

א. העוצמות

כפר מימון, תמוז תשס"ה. עוצמות מדהימות - תפילות כנות וישרות; בכי תמרורים כבכיו של תינוק המתרפק על אביו; שירת קודש לא-ל חי; מבוגרים ונוער העוזבים את חופשתם ואת עבודתם למען עם ישראל; צניעות מרשימה למרות הקבוצות הגדולות של נערים ונערות. עוצמה זו התגלתה בקרב ציבור זה ובקרב תושבי גוש קטיף בזמן הגירוש¹, והמשיכה גם לאחר הגירוש - בבתי המלון. כל העת ניתן היה לראות את המשפחתיות הנפלאה של עם ישראל. כך לפני הגירוש, כך בזמן הגירוש וכך גם לאחריו. לפני הגירוש - הן בכפר מימון והן בתפילות האדירות בכותל, שמימות בית המקדש לא נראו בכמות כזו ובעוצמה כזו.

וכך גם לאחר הגירוש. מייד עם תחילת הגירוש, בעשרה באב, נתבקשתי על ידי מטה רבנים בגוש קטיף להכין את קליטת המפונים מנווה דקלים במלון הייטט בירושלים ובמקומות נוספים. הודעתי על כך באלון-שבות, ותוך כמה שעות היו מאות מתנדבים: מורים, נגנים, רופאים, עובדים עצמאיים, אנשי מחשבים, נוער ועוד, שהסכימו לוותר על עבודתם ולבוא כדי לעזור ככל הנדרש.

ברגע שהתחלנו את עבודתנו, הגיעו בקשות רבות מכל הארץ: דתיים וחילוניים, מבוגרים ונוער, בחורי ישיבות וסטודנטים - כולם ביקשו לבוא ולעזור, וברבים מהם אכן השתמשנו. אנשים התנדבו לסייע בכספים ובכל עזרה שנדרשה. בעבודתי זו במלון הייטט הייתי בסערת עבודה, אך מדי פעם עצרתי והתבוננתי בהתרגשות: עם ישראל חי; עם ישראל אוהב ועוזר; בעם ישראל ניתן לחוש את המשפחתיות הנפלאה.

אפילו בזמן הפינוי, ניתן היה לחוש בקרב אנשי גוש קטיף עוצמה אדירה. אספר שני סיפורים לדוגמא: בשעת הפינוי של נווה דקלים, הייתה שם מכונית של אדם מאלון-שבות שהיה לו אישור שהייה מיוחד. הוא עבר ליד משפחה שהכיר, שעמדה לעזוב עם מזוודה, ואמר לה: 'יש לי מקום במכונית - אתם רוצים שאקח משהו? אולי את קופסת התכשיטים? אולי

1 שמעתי מרב חשוב, שבתחילה לא רצה להשתמש בביטוי 'גירוש', כי גירוש מהווה סמל לגירוש על ידי גוים, בדרך כלל על ידי פוגרומים ובעזיבה חסרת כל. אולם כיום, לאחר שראה את מצבם הקשה של רבים מאנשי גוש קטיף, מבחינת מגורים, מקומות עבודה ומבחינות רבות אחרות, הוא החל לקרוא להתנתקות 'גירוש'!

שער כפר מימון

תפילה לבטלה? / הרב יוסף-צבי רימון

את המחשב? אולי את הפמוטות?, והם ענו: 'כן, יש לנו משהו חשוב לתת לך'. הם נתנו בידו ארגז של גניזה, ואמרו לו: 'תשים את הדפים הללו בגניזה, כדי שחלילה לא ייהרסו על ידי החיילים'. אכן, "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף".

ועוד סיפור. ערב פינוי נצרים, הטלפון צלצל אצל אחת המשפחות באלון-שבות. ילדה מכיתה ד' מנצרים ביקשה לדבר עם ילדה בגילה מאלון-שבות. 'לפני כמה ימים הייתם בנצרים ושכחת את הכובע שלך אצלי, אני רוצה להחזיר לך את הכובע'. 'אין צורך', אמרה הילדה מאלון-שבות. אך הילדה מנצרים התעקשה: 'אני רוצה להשיב אבידה. מחר אלך לדואר ואשלח לך את הכובע'. מדהים. ערב הפינוי; עוד מעט לא תראה הילדה את ביתה, וגם רכוש רב של המשפחה מן הסתם ילך לאיבוד. אך את הילדה מטריד הכובע של ילדה אחרת, שאיננה מכירה, מאלון-שבות.

עד היום הזה, כשמונה חודשים לאחר הגירוש, זוכה אני להיות רוב שעות היום בקרב אנשי גוש קטיף, בעיקר בסיוע במציאת עבודה. ב"ה, מאות אנשים כבר מצאו עבודה, אך עדיין מאות רבות מחוסרי עבודה. למרות כל הקשיים, למרות הטרגדיה הנוראה, עדיין חוזרים הם בעוצמה מיוחדת ובאמונה אדירה.

כל המתבונן נוכח שהעוצמות הרוחניות והאנושיות שהפגין הציבור שלנו היו מדהימות, ואין לי ספק שהן מן המיוחדות והמרשימות של עם ישראל בהיסטוריה שלו.

ב. האם הכל היה לשווא?

לא די בכך שיישובי גוש קטיף חרבו, אלא שעוול נורא נגרם לרבים מתושבי גוש קטיף בטלטולים רבים ובתנאי מגורים לא ראויים, בעגמת נפש אדירה, בנזק ברכוש, בנזקים נפשיים ומשפחתיים, באיבוד מקום העבודה ועוד כהנה וכהנה (ולצער, שומע אני את הדברים מדי יום בשיחות עם משפחות מגוש קטיף).

האם התפילות היו לבטלה? האם כל העוצמות האדירות שהתגלו היו לשווא? חלילה. ברור לנו שלמעשים טובים ולמידות טובות יש רושם ויש משמעות גם בבנייה שלנו וגם בבניין עולם; ברור לנו שלתפילות של עם ישראל ישנה משמעות, ובודאי לתפילות עמוקות ואמיתיות כאלו.

איננו יודעים מדוע לא התקבלה בקשתנו; איננו מבינים את דרכי ההשגחה של הקדוש ברוך הוא. אבל שני דברים ברורים לנו: האחד: "ברוך אתה ה' דיין האמת" - ברור לנו שהדברים מתרחשים בהשגחה ובצדק א-לוהי, ולעיתים הקב"ה מחליט החלטה שונה מזו הנראית לנו בעיניים אנושיות. השני: התפילות ודאי השפיעו השפעה גדולה בעולם, ודאי הוסיפו זכויות לעם ישראל ודאי הוסיפו נדבך חשוב לקיומו של עם ישראל.

מדוע אנו מתפללים? רבותינו נתנו לכך טעמים רבים, ואין כאן המקום לפרטם. אולם נציין רק טעם אחד, שעולה מדברי הרמב"ן (שמות י"ג, טז), הרמב"ם (מורה-הנבוכים ח"ג פל"ו) והמהר"ל. נראה את דברי המהר"ל:

העבודה אל השם יתברך אשר יש לישראל בגלותם שהוא בכל מקום הוא התפלה... ומה שנקרא התפלה - עבודה, כמו שבארנו זה למעלה, כי התפלה שמתפלל האדם אל השם יתברך מורה שהאדם נתלה בו יתברך וצריך אליו ואין לו קיום זולתו. והנה זהו א-לוהותו יתברך, שכל הנמצאים צריכים אליו ותלויים בו יתברך עד שהכל אל השם יתברך. ולפיכך התפלה היא עבודה אל השם יתברך, ולא היראה מן השם יתברך, שאין זה נקרא עבודה כי אין זה מורה שהאדם נתלה בו יתברך, אבל התפלה מורה שהאדם נתלה בו יתברך והוא יתברך הכל ברוך הוא וברוך שמו על הכל. שכל ענין התפלה שהוא מתפלל אל השם יתברך, לפי שהוא צריך אל השם יתברך, נתלה בו ית' ואין קיום לו בעצמו כי אם בו יתברך, ולכך מתפלל אליו על כל צרכו. (נתיבות-עולם, נתיב העבודה פ"ג)

מהותה של התפילה - להראות את השגחת ה' עלינו, ושאו תלויים בו וצריכים אותו. כך, למשל, כאשר אדם מבקש רפואה מאת ה', הוא מכריז בזאת שה' הוא רופא חולי עמו ישראל ושמןו תצמח הישועה. התפילה איננה יוצרת יראה מה', כי מהותה איננה להראות את גדולת ה' לבדה (שכן כאשר מתארים את הגודל, מתבררת קטנותו של האדם ונוצר ריחוק), אלא להיפך - יוצרת קרבה, מראה שיש קשר בינינו לבין ה' ושה' הוא הדואג לצרכינו.

בתפילה ישנה הכרזה שכעת אנו הולכים לפרט את תלותנו בקב"ה ואת השגחתו עלינו. הכרזה זו היא פשר הקושי בכוונה בתפילה. בטבע העולם, האדם מרגיש שהצלחתו תלויה בו, בכשרונותיו וכד'. בתפילה, אדם משריש בלבו שכל פעולותיו תלויות בקב"ה; שאמנם הוא צריך לפעול, אך לא פעולותיו וכוחו הם היוצרים את הצלחתו, אלא השגחת ה'. תלות מוחלטת בקב"ה היא יסוד ובסיס לתפילה ולכוונה אמיתית, וכדי לחוש תלות זו צריך הכנה ועבודה רבה - "עבודה שבלב".

מן הרב קוק זצ"ל (אורות התשובה י"ד, כב) היה סבור שמיעוט אמונת האדם בתפילתו אינו בא מפני חוסר אמונה בהשגחת ה', אלא מפני שהאדם חושב שאין הוא זכאי שתישמע תפילתו מפני רוב עוונותיו. למדנו מדברי הרב, שאמונה ביכולתנו להתעלות ולהתקדם, למרות עוונותינו, מהווה מבוא חשוב גם לעוצמה של תפילתנו ולאמונה בפעולתה.

אמונה זו מקבלת משנה תוקף בעת צרה. נחלקו ראשונים על אלו דברים ישנה השגחה: יש הסבורים שישנה השגחה אפילו על בעלי חיים, אך הרמב"ם (מורה-הנבוכים ח"ג פ"ז) סבור

שער כפר מימון

תפילה לבטלה? / הרב יוסף-צבי רימון

שאין השגחה על בעלי חיים. הוא סבור שאם ראובן רקק רוק שפגע והרג זבוב, לא היה הדבר בגזירת ה' יתברך. אולם ברור שגם הרמב"ם סבור שישנה השגחה על עם ישראל. בהלכות תעניות (פ"א) כותב הרמב"ם במפורש שכאשר ישנה צרה על הציבור, עליהם לזעוק ולהריע ולפשפש במעשיהם, כדי שיתברר לכולם שהכל נעשה בהשגחה מאת ה' ושבידו להסיר את הצרה.

גם התפילות והמעשים הטובים שנתגלו במהלך הגירוש ולאחריו, חיזקו בקרבנו את ההבנה העמוקה שכל הסובב אותנו מתרחש בהשגחה.

לפני כמה שנים, יצאתי למילואים בפלוגה שלי, והתקשרתי לחייל בשם שרון. חייל זה לא היה דתי, ולאחר שיחות רבות שניהלנו, הוא החל אט-אט להתקרב, להניח תפילין ולברך ברכות. פעם אחת הוא בא אלי לשבת. הייתה זו שבת מיוחדת, ולאחריה הוא נסע מאלון שבות לביתו שבפרדס חנה. לאחר שעתיים קיבלתי ממנו טלפון: "אני מרגיש שא-לוהים עוזר לי. הוא רוצה את ההתקרבות שלי אל הדת". והוא ממשיך ומבאר: "עמדתי בטרמפיאדה באלון שבות, ועצרה לי מכונית לפרדס חנה!". כששמעתי את הדברים, נבהלתי. הסברתי לו שאמנם יש בכך השגחה מיוחדת, אך צריך להיזהר ולא לחשוב שאם הדברים לא מתרחשים כמו שאנחנו רוצים, סימן הוא שאין עלינו השגחה. לעיתים, ההשגחה רוצה שהדברים ילכו בדרך אחרת מזו שבה אנו חפצים (ואכן, בפעם הבאה שהוא בא לבקרני, הדרך בחזרה ארכה לו כשש שעות. כיום, ב"ה, הוא שומר תורה ומצוות).

כל העוצמות לא היו לשווא. אין ספק שהן השפיעו השפעה גדולה בעולם והוסיפו זכויות לעם ישראל, אך מעבר לזה - הן חיזקו בלבנו את האמונה בהשגחת הבורא יתברך! זו האמונה בכך שהקב"ה הוא שפועל הכל ומשגיח הכל, אליו פונים בכל עת ובכל שעה וממנו ישועה קרובה לבוא.

אמונה זו בהשגחת הבורא באה לידי מבחן דווקא עכשיו, כשהדברים לא התרחשו כפי שרצינו. גם כעת אנו יודעים: 'ריבונו של עולם, אתה אוהב אותנו - 'אהבת עולם אהבתנו'. לא תמיד אנחנו מבינים אותך ואת דרכי הנהגתך את העולם, אבל אנחנו יודעים שאתה אוהב אותנו ושאתה פועל עבורנו'.

ג. האם הייתה ההתיישבות לבטלה?!

שאלני אדם שגר שנים רבות בגוש קטיף: 'עשרות שנים גרתי בגוש קטיף, אלפי פגזים נפלו לידינו, הרוגים ופצועים. כל הזמן הרגשתי שאני חי בתנאים קשים עבור עם ישראל ועבור ארץ ישראל. אך כעת, החזירו את הכל. האם כל המאמצים שעשינו היו לשווא?'

גם כאן, ברור לידי שההתיישבות לא היתה לשווא. בשיחה שנתתי בקהילתי, קהילת אלון שבות דרום, ביום העצמאות, דיברתי על נפילת כפר עציון. הלוחמים שם ודאי חשבו

שהכל הסתיים, הגוש נפל וכל המאמצים האדירים נסתיימו ללא תוצאות. אולם לפתע, לאחר עשרות שנים, התברר שלהתיישבות הראשונה בגוש עציון היה המשך. מכוח אותם אנשים, באו ויישבו מחדש את גוש עציון לאחר מלחמת ששת הימים. גוש עציון גדול ופורח, וכיום חיים בו עשרות-אלפי תושבים!

חלומות אדירים, חלומות בעלי משמעות, אינם נעלמים. לעיתים אינם מתגשמים באופן מיידי, אך הם עומדים וממתנים, לדור זה או לדורות הבאים שיבואו ויגשימו אותם. סבי, המשורר ר' יוסף צבי רימון זצ"ל, שהיה מבאי ביתו של הרב קוק זצ"ל, שר באחד משיריו:

אהבתי סלעי ארצי על הרריה
כל אבן אומרה שיר
אני עולה מאחת אל אחת
וקרבי תתעורר רינה.
אלה חיו כמותי
חלמו הרבה, התגעגעו
חלומם רחק מבוא ויהיו לאבנים.

חלומות אדירים ראו סלעי הארץ. חלומות וציפיות, געגועים נכספים. לעיתים החלומות לא התגשמו והפכו לאבנים, אולם החלומות עדיין ממתינים בתוך האבנים. האבנים אומרות שירה ומחכות לנו שנישם ונגשים את החלומות האדירים שחלמו אבותינו בארץ זו.

גם כאן; אולי בעיניים אנושיות מה שהתבצע הוא תהליך של הריסה ושל סתירה, אבל מאמין אני שבסופו של דבר ייבנה גוש קטיף מחדש ביום מן הימים, בעוצמה ובשיא, ויתברר שהיה זה "סותר על מנת לבנות".

זאת ועוד; המשמעות של ההתיישבות בגוש קטיף איננה רק בשביל העתיד. אין ספק שהמציאות של עם ישראל בארץ ישראל תחת שלטון ישראל מוסיפה ומשפיעה על תהליך גאולתם של ישראל. כבר קבע מרן הרב קוק זצ"ל (אורות ארץ ישראל) שהסגולה המיוחדת של ארץ ישראל והסגולה המיוחדת של עם ישראל מתגשמות במילואן דווקא כשעם ישראל יושב בארצו. לישיבת עם ישראל בגוש קטיף ובחבל עזה הייתה חשיבות עצמית. גם לזמן קצר - ובדאי לעשרות שנים - של התיישבות יהודית בארץ ישנה משמעות, והיא מהווה נדבך חשוב ומשמעותי בתהליך גאולתנו.

שער כפר מימון

תפילה לבטלה? / הרב יוסף-צבי רימון

ד. השבר והעוצמות

השבר אדיר. יישובים פורחים נגדעו; אנשים נפלאים איבדו את ביתם, איבדו חלקים מקהילותיהם ואיבדו את פרנסתם. גם הציבור שלנו קיבל מכה אדירה; גם את המדינה שלנו ואת הצבא שלנו שיבשו ובלבלו.

אולם למרות הקושי, אנו מכירים בעוצמות האדירות שהתגלו. בעוצמות התפילה, בעוצמות החסד ובעוצמות אהבת עם ישראל. העוצמות האדירות הן המנחמות אותנו. מאמינים אנו שעוצמות כאלו לא היו לשווא ולא התגלו לשווא. העוצמות פעלו פעולה גדולה, ובע"ה גם יצליחו לאחות את השבר. השבר אמור לעורר את עם ישראל למחשבות ולבירורים, לתשובה ולתפילה, אך בסופו של דבר נועד השבר כנראה לבנייה גבוהה ועליונה יותר. העוצמות שהתגלו הן הדבק להגיע לעוצמה זו.

מקובלים אנו, שתהליך הגאולה אינו תהליך רגיל של עלייה. בתהליך הגאולה ישנן גם ירידות, אך גם הן חלק מתהליך הגאולה. במדרש שיר השירים (ב', ג) המשילו חז"ל את הגאולה לצבי שמטפס על הר, לעיתים מגולה ולעיתים מכוסה, אולם גם הכיסוי הוא חלק מדרכו של הצבי בעלייה. גם כאן, הקשיים והשברים מהווים חלק מתהליך הגאולה.

צריך לזהות את השברים ולהגדירם, אך לעמוד גם על העוצמות הנפלאות שהתרחשו בעת הזו. העוצמות האדירות הן המנוף לבנות את השברים ולהביא בע"ה את מדינתנו לשיא גבוה יותר, להביא את הצבא שלנו לקדושה רבה יותר, ולהביא את כל המפעל האדיר והנפלא של תהליך הגאולה שזכינו לחיות בתוכו לשלב מתקדם ומרומם יותר.

...דברים רבים העצימו את החוויה שהיגה לנו בכפר מ'מיון:

מפגשים עם אנשים מדתקים, הנכונות
 של כולם לעשות פסק זמן בחיים אמען
 מטרה ערכית, שמית על הדשא ושיעורי
 גובה הסלון, היכולת להסגפק, העץ, אך
 הדבר הממשק מכל היה היכולת של אנשי
 כפר מ'מיון להכניס אביגם, הלי הכנה,
 עשיית אנשים אקס / שירותים /
 מקלחת / רכיזה במסדרון / וידיאו /
 שיעורים בסלון, והכל מתוך חיוך רחב
 וזוהר אה.

אחדנו חכם שיעור באהבה ובהכנסת
 אורחים, טענו רק מקווים שנכל אצחול
 אכס באיחוד דומה...

אלה הם דברים של שירה אהרן

הנה דואר לסדר ולעניין דבר ששף אהרן
 אני מצייר לכם את הדודים לכם:
 לפני מכתבים אהרן
 * עין הסב את השגיגים והתקלחות
 * עש סתיון / יקין / יסודית דקטא וסדר אהרן
 * יקין את פה השפס דפחם להכניס החזק
 אהרן
 * אל השגור מציגים דקטא אהרן שולח
 טאל פלאטונים, מאמרים ונדון.
 * הדברים דלגים אכטא, יק שאל שכת
 אהרן אהרן שכת דפנט את דיון ופס:
 * אהרן אהרן ! מאר יקד של השגור !

שער החסד

יְשַׁלֵּם ה' פְּעֻלָּךְ וְתִהְיֶינָה מִשְׁכָּרְתְּךָ שְׁלֵמָה מֵעַם ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
בָּאת לַחֲסוֹת תַּחַת כְּנָפָיו.

אמר רבי זעירא: מגילה זו אין בה לא טומאה ולא טהרה, ולא איסור
ולא היתר, ולמה נכתבה? ללמדך כמה שכל טוב לגומלי חסדים.

אמר רבי אבון: בוא וראה כמה גדול כוחן של גומלי חסדים, שאין
חוסין לא בצל שחר ולא בצל כנפי ארץ ולא בצל כנפי שמש ולא
בצל כנפי חיות ולא בצל כנפי כרובים ולא בצל כנפי שרפים, אלא
בצל מי שאמר והיה העולם, שנאמר: "מה יקר חסדך אלוהים ובני
אדם בצל כנפיהם יחסיון".

